

ΕΚΤΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αγαπητέ αναγνώστη, μιάς και έφτασες μέχρι εδώ, παίρνω την ευκαιρία, να εκθέσω συνοπτικά την συμβολή μου στον διάλογο που γίνεται αυτή την εποχή μέσα στο ΠΑΣΟΚ.

Η μετά Ανδρέα εποχή του ΠΑΣΟΚ χαρακτηρίζεται από την οριστικοποίηση της στροφής του ΠΑΣΟΚ προς την κλασική σοσιαλδημοκρατία. Ανεξάρτητα από την συμφωνία η διαφωνία με την κυβερνητική του πολιτική η την σημερινή σοσιαλδημοκρατική η όχι κομματική του πρακτική και οργάνωση, είναι σαφής η προσπάθεια της προηγούμενης αλλά και της σημερινής ηγετικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ να διορθώσει στρεβλώσεις από το δυτικοευρωπαϊκό μοντέλλο που οφείλονται στον τρόπο δημιουργίας αλλά και στην αρχική ηγεσία.

Με το ΠΑΣΟΚ να έχει πια κυριαρχήσει στον χώρο της σοσιαλδημοκρατίας και τον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ να έχει πρακτικά εγκαταλείψει τον χώρο του δημοκρατικού σοσιαλισμού, αισθάνομαι ότι δεν υπάρχει πια η κοινωνική ανάγκη η/και η όρεξη για δημιουργία και λειτουργία νέου Κόμματος Δημοκρατικού Σοσιαλισμού στην Ελλάδα. Οι προτεραιότητες πια και οι εξωτερικές πιέσεις της παγκόσμιας κατάστασης προτάσσουν άλλα κυρίαρχα θέματα (όπως το μέλλον της Ευρώπης η οι οικολογικοί κίνδυνοι για τον πλανήτη) . Ετσι πλέον η συζήτηση για άλλο φορέα έχει τελείως ατονήσει. Το στοίχημα μέσα στους κόλπους της Αριστεράς το έχει βέβαια πλήρως και οριστικά κερδίσει ο Μπερνστάιν και το έχει χάσει ο Λένιν. Υπάρχει όμως , ακριβώς λόγω αυτών των εξωτερικών συνθηκών, η ανάγκη για εμβάθυνση της σοσιαλδημοκρατικής φυσιογνωμίας του ΠΑΣΟΚ και , γιατί όχι, για καλόπιστη κριτική.

Η προσπάθεια για αυτό το βιβλίο ξεκίνησε την Άνοιξη του 2003, σε περίοδο δηλαδή που δεν είχε συμβεί η αλλαγή ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ και η νίκη της Νέας Δημοκρατίας. Τώρα το θέμα της φυσιογνωμίας του ΠΑΣΟΚ είναι κυριολεκτικά “ορθάνοιχτο”, περισσότερο και από ότι θα έπρεπε, κατά την γνώμη μου. Κάποιοι πιστεύουν ότι το ΠΑΣΟΚ είναι σήμερα το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα της χώρας ή συντάσσονται με αυτό λόγω έλλειψης του αυθεντικού, περιμένοντας την μετεξέλιξη. Πέρασαμε κάποιες, κατά πολλούς αναγκαίες, παιδικές ασθένειες και τα ζητούμενα είναι πλέον πολύ σοβαρά για να αντιμετωπίζονται μόνο με αφοριστικές γενικότητες “ανοιχτό κόμμα”, συμμετοχική δημοκρατία, κλπ. Ο εκσυγχρονισμός δεν έπρεπε και δεν μπόρεσε τελικά να γίνει συνδετήριο υλικό του

Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Είναι ενδιάμεσος στόχος και όχι ιδεολογία. Υπάρχει δεξιός και αριστερός εκσυγχρονισμός και δεν πρέπει να μένουν “στα ψιλά” οι διαφορές για την προοπτική της χώρας μας. Αυτό που στον οικονομικό τομέα άτσαλα ξεκίνησε ο Μητσοτάκης το 90-93, το προχώρησε πιο “κοινωνικά” ο Σημίτης και, έτσι όπως σερβιρίστηκε, καλά του έκανε και το τελείωσε η υπόθεση του Πόρτο Καρράς , το Χρηματιστήριο , οι εξοπλισμοί, ο Τριανταφυλλόπουλος και τελικά οι εκλογές. Η Ευρώπη όμως καλπάζει και η Ελλάδα τι κάνει;

Για να μην μακρηγορήσω σας εκθέτω μερικά βασικά μου σημεία.

1. Στην Ελλάδα δεν αναπτύχθηκε ένα ευρωπαϊκού τύπου σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Ο δημοκρατικός σοσιαλισμός έτσι , είτε “σκιάστηκε” προδικτατορικά από τους κομμουνιστές , είτε «υποτεταγμένος» στοιχήθηκε στο ΠΑΣΟΚ μετά την μεταπολίτευση.
2. Οι ιστορικοί και πολιτικοκοινωνικοί λόγοι των παραπάνω είναι πολύ συγκεκριμένοι και εκφεύγουν του παρόντος.
3. Η προοπτική μετεξέλιξης της Ν.Δ. σε Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα είναι στην σφαίρα της φαντασίας και σίγουρα πιο δύσκολη και απόμακρη από την μετεξέλιξη της Ε.Κ.Ν.Δ. σε Σ.Δ. κόμμα (για όσους τα θυμούνται βέβαια). Ο ΣΥΝ επίσης δεν δείχνει να θέλει να συσπειρώσει τέτοιο δυναμικό και αρκείται σε πειράματα και διευρύνσεις τύπου και εμβέλειας ΣΥΡΙΖΑ. Η τελευταία μάλιστα αλλαγή ηγεσίας παραπέμπει ευθέως σε ένα «καλό ΚΚΕ».
4. Παρά τις διαστρεβλώσεις και αρχικές αντιευρωπαϊκές κορώνες, η συνεισφορά του Ανδρέα Παπανδρέου αποδείχτηκε εκ των πραγμάτων ότι ήταν ο μόνος ρεαλιστικός τρόπος για «συμμάζεμα» του σκορποχωρίου. Η ανάλογη εμπειρία του Ισπανικού Σοσιαλιστικού Κόμματος με την εμφάνιση του “υπερκαινοφανούς αστέρα” (νονα εις την βαρβαρική) Γερμανοτραφούς (SPD) Φελίππε Γκονζάλες, ενώπιον των πολλών παλαιών σοσιαλιστών ηγετών, με ένα μικρό χαρτάκι στα χέρια είναι διδακτικότερη. Οι αποτυχημένες προσπάθειες της ΕΚΝΔ, της Πρωτοβουλίας, του ΚΟΔΗΣΟ αλλά και της μετεξέλιξης του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ σε κόμμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού, συνηγορούν στην μοναδικότητα και τεράστια σημασία αυτής της προσφοράς του Ανδρέα Παπανδρέου παρά τις σοβαρές αντιρρήσεις για την μέθοδο. Ανάλογα τραύματα υπήρξαν και στο Ισπανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα. Όλα όμως στον καιρό τους

και πρέπει να μπαίνουν στην άκρη τα “άχρηστα” παλιά, όταν τα προβλήματα σήμερα είναι κρίσιμα και διαφορετικού τύπου.

5. Θυμίζω την παλιά, αλλά πάντα ανοιχτή, σύγκρουση «ιστορικής ηγεσίας» (κύρια του Α.Π. και του Κ.Λαλιώτη) και των στελεχών που προέρχονταν βασικά από την Δημοκρατική Άμυνα, αλλά και κάποιων άλλων ιδεολόγων αγωνιστών. Το ξωπέταγμα του Σάκη Καραγιωργα (θυμάστε το «έξω ο κουλοχέρης»; θυμάστε την «υπόθεση του Διευθυντή του ΑΠΕ»; θυμάστε την «προδοτική» φωτογραφία Μητσοτάκη το 85;), το διώξιμο Κωνσταντόπουλου, τη διαγραφή της Νεολαίας (κείμενο Γιάννη Σεργόπουλου) και τις απανωτές «σφαλιάρες» στον Σημίτη (όχι για προσωπικά αλλά για καθαρά πολιτικά θέματα – Ευρώπη, οικονομική πολιτική-κλπ) «εκκαθαρίζονται» και επηρεάζουν κατά κάποιο τρόπο τα πράγματα στο ΠΑΣΟΚ ακόμη και τώρα. Πόσον καιρό ήθελε πλέον η πρώην κομματική ηγεσία για το ζωντάνεμα και το “άνοιγμα των θυρών” του κόμματος, ώστε να υποστηριχθεί το εκσυγχρονιστικό εγχείρημα; Μόνος του θα τα έκανε όλα ο Σημίτης; Ήταν όμως αυτός ο στόχος των “αρχόντων” της Χαριλάου Τρικούπη η μήπως προωθούνταν η παγίωση των μηχανισμών; Οι προσωπικοί και καθόλου πολιτικοί μηχανισμοί (του Ακη, του Μάκη, του Κώστα, του Βασιλάκη και του Λάκη) δεν έχουν ακόμα ατονήσει. Αντιμετωπίζω σαν κάτι το ελπιδοφόρο τους συνεχιζόμενους προβληματισμούς γι’ αυτά, απ’ όπου και να προέρχονται, και ελπίζω το προϊόν να είναι ένα ευρύτερο και αρκετά επεξεργασμένο σχέδιο για την μετεξέλιξη του κόμματος.
6. Το ζητούμενο βέβαια δεν είναι το ξεκαθάρισμα λογαριασμών, αλλά η προώθηση πλέον με συνειδητοποιημένο τρόπο του θέματος του ανοιχτού τύπου κόμματος δημοκρατικού σοσιαλισμού, ικανού να κινητοποιήσει «σχολάζουσες» δυνάμεις στην Ελλάδα, αλλά και να οραματιστεί και αντιμετωπίσει (μαζί με τους Ευρωπαίους συντρόφους μας) τα ευρωπαϊκά πλέον προβλήματα των δεκαετιών που έρχονται. Οι οργανώσεις του κόμματος σήμερα είναι ακόμα ανενεργές, δεν ασχολούνται με την πολιτική αλλά το πολύ πολύ με κάποιους μηχανισμούς και την γενικευμένη γκρίνια, όλοι οι αξιωματούχοι απασχολούνται και κάπου αλλού (δήμοι, ΔΕΚΟ κλπ), πολλά μέλη έρχονται απλά για να ζητήσουν κάτι από ένα μηχανισμό και γενικά όλοι έχουν αφήσει την πολιτική στα κεντρικά και στα παράθυρα των ΜΜΕ. «Και αν είναι να έρθει η συντριβή άστη να έρθει» επικρατούσε πριν τις εκλογές. Έτσι όμως δεν προβλήθηκε και δεν εκλαϊκεύτηκε και το μεγάλο εκσυγχρονιστικό κυβερνητικό έργο. Λες και δεν τους αφορούσε. Η εμπειρία μου από την «απονεκρωμένη» τοπική κομματική οργάνωση του Γέρακα, όπου το κόμμα στο Δήμο έχει από τα μεγαλύτερα ποσοστά στην χώρα, και εκλέγει

Δήμαρχο για παραπάνω από 20 χρόνια, είναι χαρακτηριστική και πολύ διδακτική. Κάτι κινήθηκε ελπιδοφόρα με το τελευταίο Συνέδριο, αλλά «θέλει δουλειά πολλή». Τα μέχρι τώρα δείγματα γραφής δεν είναι καθόλου αρνητικά (και ας μην είναι “μπαλκονάτα”)

7. Οι μεταγραφές και οι «πριμαντόνες» («ρετάλια της Αριστεράς» κατά τον Θεόδωρο Πάγκαλο) πρώην μέλη του ΣΥΝ δεν είναι η πανάκεια για την ιδέα της Κεντροαριστεράς. Βαρύνονται με συγκεκριμένη εκπαίδευση, και τουλάχιστον αυταρχική συμπεριφορά. Πώς συγκεκριμένα συμπεριφέρθηκαν μέσα στον ενιαίο ΣΥΝ, όταν είχαν τα ηνία και «αρχή άνδρες και γυναίκες δείκνυσι», και εκτός των άλλων σιγά-σιγά ανέχτηκαν ή και συνήργησαν στο «ξωπέταγμα» σχεδόν όλων των σοσιαλδημοκρατών (από ΚΟΔΗΣΟ , ΕΔΑ , ομάδα Κωνσταντόπουλου, Λάζαρη, Γιώτα, Κακλαμανάκη, Δρεπτάκη, Κατριβάνο και, και, και). Η χρησιμότητά τους είναι περιορισμένη (σε ποιό και πόσο κοινό αλήθεια απευθύνονται και ποιες νέες πολιτικές θέσεις μπορούν να συνεισφέρουν;), η ένταξή τους στις συλλογικές διαδικασίες είναι προβληματική, και αρκετά σποβ, και η αντίδραση που συναντούν από τον απλό κόσμο του ΠΑΣΟΚ είναι διαπιστωμένη. Η συνεργασία με τον Συνασπισμό, αν και όποτε γίνει, πρέπει να είναι οργανωμένη από την κορυφή και δεν πρέπει να έχει στόχο την “κλοπή” ή μεταγραφή στελεχών και ψηφοφόρων. Ο «φοβισμένος» και “βαλλόμενος” ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ δεν μπορεί να εξελιχθεί , να βγει από την νοοτροπία της μιζέριας και να στοχεύσει αποτελεσματικά προς το αμιγώς αριστερό ακροατήριο , προσπορίζοντας έτσι από εκεί δυνάμεις για την «κεντροαριστερή συνεργασία».
8. Τα κόμματα είναι σαν τις επιχειρήσεις. Ακριβώς και όχι περίπου. Σήμερα που οι θεωρίες του σύγχρονου management καλύπτουν και αναλύουν όχι μόνο την κερδοσκοπική πλευρά αλλά και την κοινωνική και την οργανωτική, μπορούμε (χωρίς φόβο να χαρακτηριστούμε «γιάπηδες») να διατυπώσουμε απόψεις για το οργανωμένο ανοιχτό και όχι ξέφραγο ανοιχτό κόμμα
  - Πως και ποιοί παίρνουν τις αποφάσεις; τα εκατομμύρια των φίλων και κάτω από ποιά πληροφόρηση;
  - Ποιοί ασχολούνται με την υλοποίηση των αποφάσεων; – όχι βέβαια οι περαστικοί περιστασιακοί – οι στρατηγικές αποφάσεις και οι στόχοι θέλουν οργάνωση και συνέπεια και πολλά άλλα.
  - Ποιοί μετρούν το αποτέλεσμα; Οι εταιρείες μετρούν τα αποτελέσματά τους οργανωμένα. Δεν βασίζονται στην ερασιτεχνική και σκόπιμη εκτίμηση ομάδων και μηχανισμών και στο θυμικό των οιοποιών.

- Ποιοί τέλος χρεώνονται και πιστώνονται από τα αποτελέσματα; Αυτό είναι χρήσιμο, όχι μόνο για την καταδίκη ή την ανταμοιβή – που πάντα παραμένουν ισχυρά κίνητρα για πολιτική εργασία, αλλά περισσότερο για τον εμπλουτισμό της συλλογικής εμπειρίας των συμμετεχόντων ώστε να μπορούν να κάνουν χρήση της στο μέλλον.

Αυτά τα θεωρώ “αξιωματικά” και η απλή αλλαγή προσώπων και η ύπαρξη μιάς “σούπας”, που έχει απ’ όλα, δεν βοηθάει τουλάχιστον ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, που έχει άλλες βάσεις συσπείρωσης απ’ ότι η συντηρητική παράταξη. Εκεί (στην Ν.Δ.) στην βάση τους επικρατεί το “να ανταμειφθούν τα δικά μας παιδιά”. Στην ηγεσία τους ελπίζω πως όχι. Σε εμάς θα έπρεπε να μετράνε οι ιδέες και τα οράματα. Όταν παίζουμε μόνο στο γήπεδο του αντιπάλου είναι σίγουρο πως θα ακολουθήσουμε το δικό του τρόπο παιχνιδιού και τελικά θα χάσουμε. Όχι μόνο τις εκλογές αλλά και την ψυχή μας. Η επίκληση της «δημοκρατικής παράταξης» (αυτό που εξοργίζει είναι ότι το έχουν πάρει “εργολαβία” άνθρωποι που ζούν *massively and boldly* στα media) δεν λέει τίποτα πια σε ένα κόσμο που δεν ζει σε κλίμα άλλων εποχών. Οι διαφορές δεξιάς-αριστεράς δεν μπορεί να εξαντλούνται σήμερα στο ποιός έστειλε ποιόν στα ξερονήσια. Καλά είναι να έχουμε ιστορική (αλλά όχι μυωπική) μνήμη, αλλά “επιχειρησιακά” αυτό χρησιμεύει σε όποιον έχει μέσα του παραδεχθεί ότι δεν έχει σοβαρότερα επιχειρήματα ή στους πονηρούς. Ο «λαός» έδειξε στις τελευταίες εκλογές ότι δεν το θέλει (υπόθεση ΕΛΤΑ – σκληρό ρόκ κλπ). Οι “ερεβώδεις” disk-jockey του σκληρού ρόκ δεν μπορεί να γίνουν εξάγγελοι του μέλλοντος. Οι παραγωγικές δυνάμεις ζητούν συνεχώς απελευθέρωση, οι “ξωμάχοι” του συστήματος απαιτούν προστασία και από την άλλη πλευρά τα προβλήματα είναι καινούργια και πραγματικά παγκόσμια.

9. Η ηλικιακή ανανέωση δεν είναι πάντα η αποκλειστικά ενδεδειγμένη οδός. Υπάρχουν νέα στελέχη που, χρησιμοποιώντας καλά το σύγχρονο marketing με αμφιλεγόμενα resources, υλοποιούν στην ουσία την παλιά συνταγή. Όταν τους βλέπουμε επανειλημμένα στην τηλεόραση, γνωρίζουμε πια ακριβώς τι θα πούν. Όπως υπάρχουν και μεγαλύτεροι που η σκέψη και η πολιτεία τους είναι από τα απολύτως χρειαζόμενα. Προς αυτή την κατεύθυνση, περιέλαβα στο βιβλίο και το σύγχρονο κείμενο (συνέντευξη στην «Καθημερινή») του αγωνιστή συντρόφου Φοίβου Ιωαννίδη, που ίσως μερικοί να εξέλαβαν ως «ολίγον» άσχετο.

10. Η βασική μου ελπίδα είναι να μπορέσει να υπάρξει οργανωμένη προσπάθεια ενεργοποίησης και ατομικής συστράτευσης χωρίς προαπαιτούμενα και διαπραγματεύσεις από τον πολύ μεγάλο αριθμό των εντός ή εκτός ΠΑΣΟΚ

σοσιαλδημοκρατών, που αυτή την στιγμή είτε είναι στα σπίτια τους είτε ασχολούνται με επιχειρήσεις είτε είναι σε συνδικαλιστικούς, κοινωνικούς, επιστημονικούς, φιλοσοφικούς κλπ φορείς. Κάποιοι ελάχιστοι είναι ακόμα στον ΣΥΝ και μερικοί ακόμα και στην Ν.Δ. Αυτοί οι άνθρωποι έχουν μπει και εκπαιδευτεί στην πολιτική με τις «original» ιδέες του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού και η κομματική τους εκπαίδευση (και ελπίζω και η εκ νέου πρακτική) θα είναι του νέου (για την Ελλάδα) ζητούμενου τύπου. Ποιος αλήθεια θα εκπαιδεύσει και κινητοποιήσει τους νεαρούς σοσιαλδημοκράτες;

11. Πολύς καιρός πέρασε με καταγγελίες και μακριά από την Σοσιαλιστική Διεθνή . Αυτό έχει διορθωθεί τώρα στο Ευρωκοινοβούλιο και αλλού, αλλά πρέπει να προγραμματιστεί και το πέρασμά του στην βάση η οποία δεν έχει πάρει ούτε καν γεύση του τι σημαίνει ευρωπαϊκός σοσιαλισμός εκτός από κάποια “κουλτουριάρικα” φληναφήματα περί “σβησίματος λόγω επιτυχίας” κ.α. Η βάση ακόμα θυμάται το “ίδιο συνδικάτο” και οι πρόσφατες ευθείες αναφορές στο Σουηδικό Κόμμα δεν πρέπει να περάσουν “στο ντούκου”.

Σας ευχαριστώ όλους που διαβάσατε και αυτές τις τελευταίες σελίδες.